

Højdosisebehandling med stamcellestøtte

Du skal nu igennem et forløb med højdosisebehandling med stamcellestøtte (også kaldet autolog stamcelletransplantation). Denne pjese er et supplement til den mundtlige information, du og din familie får om din behandling.

Du er naturligvis altid velkommen til at stille spørgsmål til din læge eller din sygeplejerske, hvis der er noget, du ikke forstår, eller som du vil have uddybet.

Praktisk om forløbet: Indlæggelse eller delvist ambulant

Under forløbet vil du kunne være hjemme, hvis du bor sammen med andre voksne og bor inden for 1 times kørsel fra hospitalet. Er du hjemme, vil du blive fulgt tæt i afdelingens daghospital. Du skal dog være indlagt under kemobehandlingen og forbindelse med indgift af stamceller. Du vil altid blive genindlagt, hvis du får feber over 38,3°C.

Hvis du bor alene eller har mere end 1 times bilkørsel til hospitalet, kan du enten være indlagt i hele forløbet eller være på Patienthotellet med hyppig kontrol i afdelingens daghospital. Hvordan dette forløber, besluttes sammen med lægen.

OM HØJDOSISEBEHANDLING MED STAMCELLESTØTTE

Højdosisebehandling er en intensiv behandling, som midlertidigt ødelægger knoglemarvens evne til at danne blodets forskellige elementer (røde og hvide blodlegemer samt blodplader).

Knoglemarvens funktion reddes ved at tilføre de tidligere høstede stamceller 2 dage efter, at der er givet højdosisebehandling. Efter 2 dage er kemoterapien ude af kroppen, så når stamcellerne gives tilbage, bliver de ikke skadet af kemoterapien.

De optøede stamceller tilbageføres gennem et kateter ind i en blodåre. Stamcellerne finder selv vej til knoglemarven, hvor de i løbet af 10-21 dage genskaber bloddannelsen.

Ved visse sygdomme kan 2 højdosiseforløb eventuelt komme på tale. Hvis det er relevant for dig, vil din kontaktlæge orientere dig om det.

FORUNDERSØGELSER

Når beslutningen er truffet, om at du skal have højdosisebehandling med stamcellestøtte, skal du eventuelt have lavet en række supplerende undersøgelser. Undersøgelserne skal sikre, at din sundhedstilstand er tilfredsstillende, så det efterfølgende behandlingsprogram kan forløbe uden væsentlige komplikationer.

Undersøgelserne kan i vid udstrækning gennemføres ambulant – altså uden indlæggelse.

Forundersøgelserne består typisk af:

- Blodprøver
- Røntgenundersøgelser
- Eventuelt en knoglemarvsundersøgelse
- Eventuelt en lungefunktionsundersøgelse
- Elektrokardiogram (EKG, hjertediagram)
- Eventuelt ultralydsundersøgelse af hjertet
- Eventuelt tandlægetilsyn.

Hvis du skal have lavet tandlægetilsyn

Vær opmærksom på, at Kæbekirurgisk Afdeling ved tilsynet tager røntgenbilleder af dine tænder og fjerner de tænder, der kan indebære infektionsfare under højdosisebehandling. Ved tandindgreb er du eventuelt berettiget til erstatning, hvis du efter højdosisebehandling skal have hel- eller delprotese. Spørg på Kæbekirurgisk Afdeling, hvor tilsynet foregår.

Har du myelomatose, vil du allerede inden opstart på forundersøgelserne have været omkring Kæbekirurgisk Afdeling.

Opsøg selv din egen tandlæge

Ud over tandlægetilsynet på Kæbekirurgisk Afdeling bør du eventuelt selv opsøge din tandlæge for at få lavet en tandrensning. Tandrensningen skal foretages **senest 1 uge før** den planlagte højdosisbehandling med stamcellestøtte. Kæbekirurgisk Afdeling fortæller dig, hvorvidt det er nødvendigt. Hvis du er i tvivl om, hvad tandlægekontakten handler om, kan du drøfte det med din kontaktlæge.

ANLÆGGELSE AF KATETER

Efter forundersøgelserne og forud for kemobehandlingen, planlægger vi anlæggelsen af et to-løbet centralvenekateter (Hickman-kateter). Kateteret skal bruges til at udtage blodprøver og indgive væsker og medicin. Kateteret lægges i en blodåre via brystkassens overflade. Du er lokalbedøvet under anlæggelsen.

Hold pause med blodfortyndende behandling

Forud for anlæggelsen af kateteret skal du holde pause med blodfortyndende medicin, hvis du får dette. Aftal med afdelingen, hvor længe du skal holde pause.

Spis, som du plejer

Du skal ikke faste før anlæggelsen af kateteret.

Tidsramme fra kateter til kemoterapi

- **Lymfekræft.** Hvis du har lymfekræft, anlægges kateteret ofte en fredag, og kemoterapi starter mandag. Du kan have orlov i weekenden.
- **Myelomatose.** Hvis du har myelomatose anlægges kateteret ofte en tirsdag, og kemoterapi gives dagen efter.

SÅDAN FOREGÅR BEHANDLINGEN

Kemoterapi

Du får behandling med kemoterapi i 1-8 dage afhængig af din sygdom. Behandlingen består af

infusion af væsker og kemoterapi gennem kateteret. Desuden vil du få forebyggende tabletter mod kvalme, infektion, svamp og herpesvirus.

Umiddelbart efter behandlingen kan du få bivirkninger som træthed, kvalme og nedsat appetit. Nogle dage efter behandlingen er afsluttet, kan du få bivirkninger som diarré, mavesmerter, mundbetændelse, mundsmerter, øget slimproduktion, hårtab, hududslæt, feber og blødninger.

Vi forsøger så godt som muligt at afhjælpe bivirkningerne afhængig af grad og omfang. Du får altid kvalmestillende medicin forebyggende, men du kan eventuelt have brug for ekstra medicin.

Hvis din appetit bliver dårlig, vil sygeplejerskerne i afdelingen tale med dig om ernæring og give forslag til løsninger, fx i form af specialkost eller ernæringsdrikke.

Hvis du får smerter, tilbyder vi dig smertestillende medicin, oftest morfin.

Indgift af stamceller

Hvis du har det godt efter kemobehandlingen, kan du eventuelt holde fri fra behandlinger, indtil der skal indgives stamceller.

Stamcellerne skal indgives 2-3 døgn efter, at du er færdig med højdosisbehandling. De optøede stamceller gives ved en indsprøjtning gennem kateter.

Stamcellerne opbevares i et frysemiddel for at kunne tåle de store temperaturskift fra -196 grader til +37 grader. Frysemidlet udskilles i de første par dage via din udåndingsluft, sved og urin. Det har en ubehagelig løg-agtig lugt, som du normalt ikke selv er generet af.

Lige når du får stamcellerne, er der en ubehagelig smag og du kan føle varme og rødme i ansigtet. Begge dele kan mindskes ved, at du spiser is, som du får udleveret, lige inden stamcellernes gives.

I den periode, hvor frysemediet udskilles i din udåndingsluft, ligger du på enestue, fordi lugten er

ubehagelig for omgivelserne. Hvis du er i dit eget hjem, kan det være en fordel at sove alene for at mindske gener for ægtefælle/samlever.

En periode med ekstra risiko

Indtil knoglemarvscellerne begynder at fungere igen, kan der være en tendens til blodmangel, infektioner og risiko for blødninger i hud og slimhinder. For at afkorte tiden med infektionsrisiko, får du en injektion med en medicin, der stimulerer knoglemarvens dannelse af hvide blodlegemer. Denne medicin får du cirka 5 dage efter, at stamcellerne er givet tilbage.

I perioden med lav knoglemarvsfunktion – som varer 10-21 dage – vil der være behov for blodtransfusioner (blod og eventuelt blodplader).

Du skal regne med at få feber, efter du har fået stamceller tilbage. Det sker som regel efter 3-7 dage. Det er på dette tidspunkt, at forsvaret mod infektioner er dårligst, og du får derfor antibiotikabehandling, så snart du har feber over 38,3 grader.

Det er forskelligt fra patient til patient, hvor længe feberen varer. Det afhænger blandt andet af, hvilken type infektion du eventuelt får. Feberen forsvinder som regel samtidig med, at de hvide blodlegemer begynder at komme tilbage i blodet, det vil sige 8-14 dage efter, at stamcellerne blev givet tilbage.

Afhængig af højdosisbehandlingen kan der dog gå længere tid, inden alle blodtal bliver helt normale, men efter 10-21 dage kan de fleste overgå til ambulans forløb hos kontaktlæge.

SKÆRP HYGIEJNEN

For at mindske risikoen for infektion er det nødvendigt med skærpet hygiejne:

- Tag bad dagligt. Før brusebad er det vigtigt at lade det varme vand løbe ½ minut.
- Udfør grundig håndhygiejne med håndvask og afspritning af hænder.
- Vær omhyggelig med nedre hygiejne efter toiletbesøg.

- Plej munden efter alle måltider. Vi anbefaler, at du børster tænder efter hvert måltid med en blød tandbørste og fluorholdig tandpasta. Hold munden fugtig. Det kan blive nødvendigt med smertelindrende behandling på grund af slimhindepåvirkning.

Hvis du er hjemme

- **Besøg.** Undgå store forsamlings og samvær med familiemedlemmer, der er forkølede eller på anden måde føler sig syge.
- **Hygiejne.** Skift håndklæder, karklude og viskestykker dagligt.
- **Infektionsrisiko.** Undgå havearbejde og fx at tømme kattebakke, da begge dele indebærer infektionsrisiko.
- **Motion.** Sørg for at motionere dagligt.
- **Væske.** Drik rigeligt – mindst 2 liter dagligt (10 glas eller 14 kopper).
- **Kost.** Spis rigeligt og varieret. Du kan med fordel spise små, hyppige måltider frem for tre store måltider, og du må gerne "synde" med fx chokolade og kage.

Hvis du er indlagt

- **Besøg.** Begræns besøg til højst 2-3 personer ad gangen. Dem, der besøger dig, må ikke have infektionssygdomme. Børn med børnesygdomme eller personer, der har været udsat for smitte med børnesygdomme, må ikke besøge dig. Besøgende skal vaske hænder grundigt med sæbe og derefter bruge håndsprit. Du må gerne have fysisk kontakt med nære pårørende.
- **Underholdning.** Stuen har TV, og du er velkommen til at medbringe personlige ejendele. Medbring blandt andet mobiltelefon, så du kan holde kontakt til familie og venner.
- **Hygiejne.** Medbring 2 par åbne sandaler eller badetøfler, så du ikke behøver berøre gulvet, når du tager sko af og på.

NÅR DU KOMMER HJEM

Dyrk motion og vær aktiv efter behandlingen

Træthed efter behandlingen kan virke uoverkommelig. En hjælp til at bevare det psykiske velvære kan være at deltage i daglige aktiviteter og mest muligt i egen pleje. Dyrk motion dagligt, fx motionscykling, gang, gymnastik. Ikke alle motionsformer er dog hensigtsmæssige, men spørg læge eller sygeplejerske, hvis du er i tvivl.

Forvent gener i nogen tid

I perioden efter du er kommet hjem, vil symptomer, fx slimhindegener, gradvist aftage i løbet af 2-3 måneder. Se mere i den patientinformation, du får ved udskrivelsen.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Kontakt

Hæmatologisk Ambulatorium

Tlf. 97 66 38 00

Vi træffes bedst:

Mandag – fredag 8.00 – 15.00

Hæmatologisk Sengeafsnit 7 Vest

Tlf. 97 66 38 01

Resten af døgnet samt weekender og helligdage.

www.aalborguh.rn.dk/hæmatologi